

ÇOCUK EĞİTİMİ, UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZLERİ ETKİNLİKLERİNİN SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI TEMEL BECERİLER AÇISINDAN İNCELENMESİ¹

ANALYSIS OF CHILD EDUCATION, APPLICATION AND RESEARCH CENTERS ACTIVITIES IN TERMS OF BASIC SKILLS IN SOCIAL STUDIES COURSE CURRICULUM

Ayşen TÜKEL

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu
Çocuk Bakım ve Gençlik Hizmetleri Bölümü
aysentukel@nevsehir.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4525-3293

Ali MEYDAN

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
meydan@nevsehir.edu.tr
ORCID: 0000-0002-1278-096X

Mukaddes İpek BEKDİK

BİST Zübeyde Hanım MTAL
Çocuk Gelişimi Öğretmeni
mukobatman@gmail.com
ORCID: 0009-0002-3127-8040

ÖZ

ABSTRACT

Geliş Tarihi:

02.01.2024

Kabul Tarihi:

08.07.2024

Yayın Tarihi:

29.12.2024

Anahtar Kelimeler

Çocuk Eğitimi
Uygulama ve
Araştırma Merkezi,
Çocuk Üniversitesi,
Çocuk Eğitimi,
Sosyal Bilgiler,
Beceri.

Keywords

Child Education
Application and
Research Center,
Children's
University, Child
Education,
Social studies,
Skill.

Günümüzde eğitimin küçük yaşta başlaması gerektiği herkesçe kabul gören bir durumdur. Bilimin merkezinde ise üniversiteler yer almaktadır. Hem küçük yaşta eğitim hem de üniversitelerin bilimsel düşüncenin yaygınlaşmasına olan etkisi bir araya getirilerek “Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezleri” doğmuştur. Merkezlerde sanat, kültür ve spor temalı pek çok etkinlik düzenlenmektedir. Araştırmada Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin yapmış olduğu faaliyetlerin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'ndaki hangi becerilerin kazandırılmasına katkı sağladığı incelenmiştir. Bu amaç çerçevesinde 2015 ile 2020 yılları arasındaki aktif olan ve faaliyetleri web sayfasında paylaşılan 27 üniversitenin Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezi çalışma grubunu oluşturmuştur. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analiziyle ortaya konulmuştur. Sosyal Bilgiler öğretim programı temel becerileri olan yirmi yedi beceri alanı ayrı ayrı listelenmiş yapılan faaliyetler hangi beceri alanına giriyorsa o alanda yer almıştır. Faaliyetler en yakın beceri alanına yazılmış ikinci bir beceri alanına kaydedilmemiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre; Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezleri faaliyetlerinin Sosyal Bilgiler öğretim programı temel becerilerinden en çok araştırma becerisini desteklediği, en az ise politik okuryazarlık, problem çözme, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme becerilerini desteklediği görülmüştür. Değişim ve sürekliliği algılama becerisi ile empati kurma becerisine yönelik faaliyetlerin sınırlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Nowadays, it is widely accepted that education should start at a young age. By combining both young education and the impact of universities on the spread of scientific thought, “Child Education, Application and Research Centers” was born. The centers organize many events themed around art, culture and sports. In the research, it was examined which skills the activities carried out by Child Education, Application and Research Centers contributed to the acquisition of the Social Studies Course Curriculum. For this purpose, the Child Education, Application and Research Center working group of 27 universities, which were active between 2015 and 2020 and whose activities were shared on the website, was formed. Document review method, one of the qualitative research methods, was used. The data obtained was revealed through content analysis. Twenty-seven skill areas, which are the basic skills of the Social Studies curriculum, are listed separately and the activities are included in whatever skill area they fall into. Activities are not recorded in a second skill area written in the nearest skill area. According to the results of the study; It has been observed that the activities of Child Education, Application and Research Centers support the most research skills among the basic skills of the Social Studies curriculum, and at least support the skills of political literacy, problem solving, stereotyping and recognizing prejudice. It was concluded that activities aimed at the ability to perceive change and continuity and the ability to empathize are limited.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1413586>

Atf/Cite as: Tükel, A., Meydan A., & Bekdik M. İ. (2024). Çocuk eğitimi, uygulama ve araştırma merkezleri etkinliklerinin sosyal bilgiler dersi öğretim programı temel beceriler açısından incelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 14(4), 2406-2420.

¹ 22 - 24 Aralık 2023 tarihinde Ege 10. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'nde sözlü özet bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

İnsanlığın içinden geçtiği büyük toplumsal dönüşüm süreci, bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de eğitime dair arayışların, toplumsal çözümlerinin merkezine yerleşmesine neden olmuştur. Toplumda hiç kimse eğitimle ilişkilendirilmeden hayatına devam edemez. Dolaylı veya doğrudan herkes eğitim sistemi bir şekilde etkilenmektedir. Dolayısıyla her dönem en iyi eğitim modelini, ortamını oluşturabilme çabası hep var olmuştur. Eğitimin küçük yaşta başlaması gerektiği herkesçe kabul gören bir durumdur. Bilimin merkezinde yer alan Üniversitelerde bu görevi üstlenmiş ve küçük yaşta eğitim ile üniversitelerin bilimsel düşüncenin yaygınlaşmasına olan etkisi bir araya getirilerek “Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezleri” doğmuştur. Bu araştırma merkezleri ile ilgili her üniversitede farklı uygulamalar bulunmaktadır. Bazı üniversiteler aile, okul, çocuk ekseninde faaliyet alanı belirlerken bazı üniversiteler sadece çocuk eksenli eğitim vermektedir. Genel olarak çocuk uygulama ve araştırma merkezleri çocuklarda bilimsel düşüncenin temelini oluşturan eleştirel düşünme, sorun çözme, merak duygusunu uyandırma, sorgulama, yaratıcı olma ve bunun gibi yaşam becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Çocuklarda bilimin ve sanatın eğlenceli ve ilgi uyandırıcı yanlarını küçük yaşta keşfetmelerini sağlamaktadır. Bu süreçte üniversitedeki akademisyenlerin rehberliğinde çeşitli bilimsel etkinliklere katılmak çocukların ilerideki yaşantısında da meslek seçiminde ve kendini keşfetme yolculuğunda yardımcı olabilecektir.

Çocuk Üniversitelerinin ilk ortaya çıktığı ülke İngiltere’dir. Asıl adı Children’s University Trust’dur. İngiltere’de çocuk uygulama ve araştırma merkezlerinin kurulmasını, geliştirilmesini sağlayan bir kurumdur. Bu kurumlar doğrudan üniversitelere bağlı araştırma merkezi olarak kurulmakta olup okul içi ve okul dışı etkinlikler düzenlemektedirler. Bu etkinlikler yolu ile çocuklarda çevrelere karşı merak duygusu geliştirmelerini, çocukların öğrenmekten keyif almalarını ve özgüven kazanmalarını amaçlanmaktadır. Her yıl 100 000’in üzerinde çocuğun katılımının sağlandığı CU Trust’a bağlı 1000 okulla iş birliği içinde çalışan 80 çocuk üniversitesi vardır (CU Trust, 2020).

Çocuk Üniversitelerinin kısa bir süre içinde tüm Avrupa’ya hızla yayıldığı görülmüştür. Basel Çocuk Üniversitesi (İsviçre), Tübingen Çocuk Üniversitesi (Almanya), Bratislava Çocuk Üniversitesi (Slovakya), Strazburg Çocuk Üniversitesi (Fransa), Viyana Çocuk Üniversitesi (Avusturya) EUCU.Net’i oluşturmuşlardır. Bu merkezlerin işleyişi birbirinden farklı olmakla birlikte Çocuk Üniversitesi olarak çocuk gelişimine katkı sağlamaktadır (Dworsky vd. 2010). EUCU.NET Ağı Avrupa Birliği Yedinci Çerçeve Programı fonu ile konsorsiyum olarak 2008 – 2010 yılları arasında kurulmuştur. Kurum 40 çocuk üniversitesinin kurucu üyeliği ile bir derneğe dönüştürülmüştür. Dernek kar amacı gütmeyen etkinliklerini sürdürmektedir. Yapılan çalışmalar AB Çerçeve Programları Horizon 2020 kapsamında desteklenmektedir. EUCU.NET’e bağlı 65 üye çocuk üniversitesi bulunmaktadır. Bu üyelerden 6’sı Türkiye’de bulunan çocuk üniversiteleridir (Yeniay Üsküplü, 2019). Avrupa’da çocuk üniversiteleri kurulduktan bir süre sonra Türkiye’de çocuk üniversiteleri kurulmuştur. Bu konudaki ilk hamle Ankara Üniversitesinden gelmiştir. Ankara Üniversitesi bünyesinde 2009’da ilk Çocuk Üniversitesi hayata geçmiştir.

Türkiye’deki çocuk üniversiteleri faaliyet dönemleri bakımından çeşitlilik göstermektedir. Örgün eğitime ara verilen yaz ve sömestre dönemlerinde yaz ve kış kursları olarak faaliyet göstermenin yanı sıra örgün eğitim saatlerinin dışında eğitimi destekleyici faaliyetlerde yer almaktadır. Bu faaliyetler sırasında üniversitenin derslik, bilgisayar laboratuvarı, konferans salonları vb. alanları çocukların hizmetine sunulmaktadır. Çocuk Üniversiteleri sadece çocuklara yönelik değil bazen ebeveynlere yönelik de faaliyet programları hazırlanmaktadır. Tüm bu etkinlikler konferans, seminer, atölye çalışmaları inceleme gezileri, tiyatro ve drama çalışmaları, şenlikler ve bilim fuarı şeklinde düzenlenebilmektedir.

Dünyada beceri kazanımı gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda atılganlık eğitimi, duyarlılık eğitimi, sosyal bilgiler öğretimi, transactional analysis, T grupları, etkileşim analizi, akılcı duygusal terapi ve duyuşsal eğitim yaklaşımları da beceri kazanımı için uygulanan eğitim çalışmalarıdır. Bu çalışmaların temelinde sosyal beceriksizliği gidererek sosyal beceriyi artırmak ve sosyal anksiyeteyi gidermek hedeflenmektedir (Bacanlı, 2021). Tüm bu uygulamalar farklı ortam ve durumda birbirini destekleyerek kalıcı davranışa dönüşebilir. Örgün eğitim, devlet okulları gibi kurumsal çerçevede gerçekleşirken yaygın eğitim günlük deneyimler yoluyla yapılandırılmamış öğrenme yöntemi olarak tanımlanabilir. Temel olarak eğitim, normları ve kültürel değerleri öğretmek çocukları sosyalleştirir. Toplumu oluşturan bireyleri üretken olmaları için gereken becerilerle donatır (Wikipedia, 2024).

Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezleri bünyesinde sanat, fen, sosyal bilimler alanlarında etkinlik faaliyetleri yapılmaktadır. Sosyal bilimler alanlarındaki konular ilkokul 4. sınıf ile 7. sınıf arasında Sosyal Bilgiler dersinde verilmektedir. Sosyal bilgiler dersi ekonomi, sosyoloji, tarih, coğrafya, antropoloji, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji ve hukuk gibi sosyal bilimler ile insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi konuları bütünleştirilmiş olarak ele alınmaktadır. Yerellik, güncellik, yansıtıcı sorgulama, disiplinler arası, geçmiş-bugün-gelecek bağlantısı, zaman-süreklilik-değişim ve esneklik gibi sosyal bilgiler öğretiminin temel ilkeleri küçük yaştan itibaren çocuklara kazandırılmalıdır. Örgün eğitim dışında hizmet veren çocuk üniversiteleri hayat boyu öğrenme kapsamında sosyal bilgiler programına destek olabilmektedir.

Sosyal bilgiler öğretim programı öğrenme alanlarına ayrılmıştır. Bu alanlar birbiri ile ilişkili bilgi, beceri ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi organize eden disiplinler arası bir yapıdan oluşmaktadır. Öğretim programının içeriği yedi öğrenme alanlarına göre düzenlenmiştir (MEB, 2019).

Birey ve Toplum öğrenme alanı bireyin kendini tanımasına ve toplum olmanın bilincine ulaşmada sosyal bilimlerden sosyoloji, psikoloji ve sosyal psikolojiyi içine alan disiplinler arası bir yaklaşımla benimsenmiştir. Kültür ve Miras öğrenme alanı Türk kültürünün temel öğelerden hareketle millî bilincin oluşturulmasını amaçlamaktadır. İnsanlar, Yerler ve Çevreler temelde coğrafya odaklı olan insan yaşamı için gerekli mekânsal temel bilgi, beceri ve değerleri öğrencilere kazandırmayı amaçlayan bu öğrenme alanıdır. Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanında öğrencilere bilimsel düşüncenin temelleri kazandırılarak teknolojideki gelişmelerin temeli bilen ve teknolojiyi kullanma becerisine sahip bireyler olmaları beklenmektedir. Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanı temelinin öğrencilerin bilinçli tüketicisi olma sürecini oluşturmaktadır. Etkin Vatandaşlık alanı siyaset bilimi, sosyoloji ve hukuk çerçevesinde etkin vatandaş olabilme yetkinliğine odaklanmaktadır. Küresel Bağlantılar alanında ise bireyin bulunduğu çevrenin dışında dünyayla iletişim ve temas halinde olduğunun bilincinde gelişen dünyanın gündemini takip eden, karşılaştığı sorunlara çözümleyebilen etkin ve sorumlu Türk vatandaşları yetiştirmek hedeflenmektedir (MEB 2019). Tüm bu öğrenme alanları çerçevesinde Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda bazı becerilerin kazandırılması da amaçlanmaktadır.

Beceri kazanımı çocukların okula hazır bulunuşlukları, okuldaki süreçleri ve gelecekteki ruh sağlığı için hayati önem taşımaktadır (Hinkley vd., 2018). Ayrıca okul döneminde özellikle erken yaşta kazanılan bu beceriler çocukların daha sonraki çocukluk döneminde sosyal, davranışsal ve akademik sonuçlarını da destekleyebilir. Günümüzde gençlerin tamamının en azından temel becerilere sahip olmalarını sağlamak, başlı başına bir temel kalkınma hedefidir; Gust vd. (2024) yaptığı araştırmada temel becerilerin edinim durumu dünya çapındaki dağılımı açısından şu şekilde ifade edilebilir; dünyadaki gençlerin en az üçte ikisi temel becerileri edinmiyor. Temel becerilere ulaşamayan çocukların oranı 101 ülkede yarıyı aşılıyor ve bu ülkelerin 36'sında yüzde 90'ın üzerine çıkıyor. Yüksek gelirli ülkelerde bile çocukların dörtte biri temel becerilerden yoksundur. Beceri açıkları Sahra Altı Afrika'da yüzde 94'e, Güney Asya'da yüzde 89'a ulaşırken, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da yüzde 68'e, Latin Amerika'da ise yüzde 65'e ulaşmaktadır. Beceri boşlukları en çok ortaöğretime gitmeyen küresel gençlerin üçte birinde belirgin olsa da, dünyadaki ortaöğretim öğrencilerinin yüzde 63'ü temel becerilere ulaşmada başarısız olmaktadır (Gust vd. 2024). Bugün çocuklara okullarda kazandırılan beceriler yarın onların iş hayatında yer almaları ve sürekliliği sağlamaları açısından önemlidir. Tuşar ve Sooraksa (2023) 21. yüzyıl'ın çalışma hayatı beklentileri ve istihdam edilebilirlik becerilerini keşfetmeyi amaçladıkları araştırmada İngilizce olarak yayınlanan 30 yıllık araştırma makalelerini ve hükümet raporlarını ve sistematik literatür incelemeleri için bilimsel prosedürler ve gerekçeleri (SPAR-4-SLR) temel alan 25 çalışmayı değerlendirmişlerdir. Birbirinden bağımsız 87 beceri tanımlayarak üç farklı zamansal tema altında (1990'lar, 2000'ler ve 2010'lar) listelemişlerdir. Bunların içinde en sık bildirilen becerilerin problem çözme, iletişim, takım çalışması, uyum sağlama ve öğrenmeye isteklinin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma ayrıca işverenlerin beklentileri ile mezunların sahip olduğu beceriler arasında bir uyumsuzluk olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bugün çocukların edineceği becerilerin onları yarın hayata ve iş dünyasına hazırlar nitelikte olmasının ehemmiyeti büyüktür. Sosyal bilgiler ders içerikleri çocukların geleceğe hazırlanması açısından önemlidir. Bu amaçla Sosyal bilgiler öğretim programında yirmi yedi temel beceri programda yer almaktadır.

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'ndaki Temel Beceriler şöyledir;

No	Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Temel Beceriler		
1	Araştırma	15	Kanıt kullanma
2	Çevre okuryazarlığı	16	Karar verme
3	Değişim ve sürekliliği algılama	17	Konum analizi
4	Dijital okuryazarlık	18	Medya okuryazarlığı
5	Eleştirel düşünme	19	Mekânı algılama
6	Empati	20	Öz denetim
7	Finansal okuryazarlık	21	Politik okuryazarlık
8	Girişimcilik	22	Problem çözme
9	Gözlem	23	Sosyal katılım
10	Harita okuryazarlığı	24	Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama
11	Hukuk okuryazarlığı	25	Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
12	İletişim	26	Yenilikçi düşünme
13	İş birliği	27	Zaman ve kronolojiyi algılama
14	Kalp yargı ve önyargıyı fark etme		

Bu beceriler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi ile uyumlu olup Sosyal Bilgiler Dersi kapsamında öğrencilere kazandırılması hedeflenmektedir.

Yükseköğretim kurumlarının kamu hizmeti sunma (sosyal) sorumluluğunu yerine getirmede önemli bir faktör olan çocuk üniversiteleri sadece çocuklara değil onlarla iletişim halinde olan ebeveynlere de birlikte aktivite yapma imkânı sunarak daha geniş kitlelere de ulaşabilmektedir.

Çalışmada öncelikle Türkiye'de çocuk eğitimi uygulama ve araştırma merkezi bulunan üniversitelerin listesi oluşturulmuştur. Liste Tablo 1' de yer almaktadır.

Tablo 1. Türkiye'de Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Bulunan Üniversiteler

Numara	Üniversite Adı	Kuruluş Yılı
1	Altınbaş Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2012
2	Anadolu Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2011
3	Aksaray Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2013
4	Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Eğitimi Araştırma ve Uygulama Merkezi	2009
5	Atatürk Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	
6	Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	-
7	Bartın Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2018
8	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	-
9	Dokuz Eylül Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	-
10	Ege Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2012
11	<u>Ondokuz Mayıs Üniversitesi</u> Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2011
12	Harran Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2013

13	İstanbul Aydın Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2013
14	İstanbul Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2010
15	İnönü Çocuk Üniversitesi	2011
16	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2018
17	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2018
18	Karatay Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2007
19	Kastomonu Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2014
20	Kırıkkale Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2016
21	Maltepe Üniversitesi Çocuk Üniversitesi	-
22	Mersin Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2011
23	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2018
24	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2014
25	Sinop Üniversitesi Çocuk Eğitimi Araştırma ve Uygulama Merkezi	2012
26	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	-
27	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	2018

Not. Veriler üniversitelerin internet sayfasından çocuk eğitimi uygulama ve araştırma merkezlerinin web sayfalarına ulaşılarak elde edilmiştir. Veri toplanılan süre içerisinde web sayfasında bilgiye ulaşılamayan çocuk eğitimi uygulama ve araştırma merkezlerine araştırmada yer verilmemiştir.

Tablo 1’de araştırmada web sayfası incelenen çocuk eğitimi uygulama ve araştırma merkezlerinin kuruluş yılı tarihleri verilerek yazılmış, kuruluş yılı ulaşılamayanlar boş bırakılmıştır.

Üniversitelere göre misyon ve vizyonu farklılık göstermekle birlikte çocukların bilime ve teknolojiye olan ilgilerini artırmak amacıyla bilimsel çalışmalara fırsat sunan, teknolojinin, bilimin, sanatın ve sporun eğlenceli yönleri ile tanıştırmak çocukların kendini tanımasına imkan veren çocuk üniversiteleri aynı zamanda çocukların gelecekteki mesleki tercihlerine yön verme açısından rehber niteliğinde çalışmalara yer vermektedir.

Yöntem

Bu başlık altında araştırmanın modeli, evren ve örneklem, dahil edilme kriterleri, veri toplama aracı ve veri analizinin nasıl yapıldığı açıklanmıştır.

Araştırmanın modeli

Bu çalışma üniversitelerin bünyesinde bulunan araştırma merkezlerinden çocuk eğitimi uygulama ve araştırma merkezi etkinliklerinin incelendiği betimsel bir araştırmadır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Doküman incelemesi, bir araştırma problemi hakkında belirli zaman dilimi içerisinde üretilen dokümanlar ya da ilgili konuda birden fazla kaynak tarafından ve değişik aralıklarla üretilmiş dokümanların geniş bir zaman dilimine dayalı analizini olanaklı kılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2008). Doküman analizi yöntemiyle toplanan veriler metin analiz edilme tekniği olarak ifade edilebilecek içerik analiziyle ortaya konulmuştur. Bu amaç çerçevesinde üniversitelerin web sayfasındaki araştırma merkezlerinden “Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin” web sayfasına girilmiş ve şu an aktif olan ve faaliyetleri sayfasında yer alan üniversiteler listelenmiştir.

Araştırmanın evreni ve örneklemi

Türkiye'deki özel ve devlet üniversitelerinin Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezleri çalışmanın evrenini şu an aktif olup 2015 ile 2020 yılları arasındaki faaliyetlerini web tabanında paylaşan üniversiteler örneklemini oluşturmuşlardır. Üniversitelerin dört (4) tanesi özel onbeş (15) tanesi devlet üniversitesi olmak üzere toplamda 19 üniversitenin Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezi araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur.

Dahil edilme kriterleri

Üniversitelerin araştırma merkezleri incelenirken farklı isimler altında çocuk ile ilgili araştırma merkezleri görülmüştür. Bu merkezlerin hedefleri vizyon ve misyonları incelendiğinde Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezleri ile benzer ve farklı hedefleri olduğu belirlenmiştir. Bu yüzden araştırma sadece Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezi isimli araştırma merkezleri ile bu merkezin uluslararası karşılığı olan Çocuk Üniversitesi isimli merkezler araştırmaya dahil edilmiştir. Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Eğitimi Araştırma ve Uygulama Merkezi Türkiye'de konu ile ilgili açılan ilk araştırma merkezi olduğu için çalışmaya dahil edilmiştir.

Veri toplama aracı

Çalışmada Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezleri bağlı oldukları üniversiteler ile alfabetik sıraya göre bir liste oluşturulmuştur. Daha sonra merkezlerin web sayfasından 2015 ile 2020 yılları arasında gerçekleştirdikleri faaliyetler yıllarına göre listelenerek doküman haline getirilmiştir.

Verilerin analizi

Çalışmada içerik analizi yapılırken doküman haline getirilen Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezleri faaliyetleri Sosyal Bilgiler öğretim programı temel becerileri olarak yer alan yirmi yedi beceri alanı ayrı ayrı listelenmiş ve yapılan faaliyetler hangi beceri alanına giriyorsa o alanda yer almıştır. Faaliyetler en yakın beceri alanına yazılmış ikinci bir beceri alanına kaydedilmemiştir. Bu işlem araştırmacı dışında bir uzman tarafından daha yapılmıştır. Aynı olan kodlar alınmış farklı kodlar üzerinde değerlendirme yapılmıştır. Böylece araştırmanın tutarlılığının artırılması hedeflenmiştir. Bu işlem araştırmanın baştan sona tutarlı davranıp davranmadığını ortaya koymak için yapılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2015 ve 2020 yılları arasında üniversitelerin internet sayfasından Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin web sayfalarına ulaşarak elde edilen bilgilerle sınırlıdır.

Bulgular

Bu araştırma kapsamında toplamda 27 üniversitenin web sayfaları incelenerek Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezinin faaliyetleri listelenerek Sosyal Bilgiler Öğretim Programı temel becerilerine göre dağılımına bulgular başlığı altında yer verilmiştir.

Tablo 2. Çocuk eğitimi, uygulama ve araştırma merkezi faaliyetlerinin Sosyal Bilgiler Öğretim Programı temel becerilerine göre dağılımı

Temel Beceriler	Faaliyetler	f
1. Araştırma	Ankara Üniversitesi Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi Gökbilim Okulu Astronomi ve Uzay Bilimleri Dünyamızı Kim Sarsıyor? Jeofizik Mühendiliği Ankara Üniversitesi -Altınbaş Üniversitesi -Matematik Oyunları Böcek Şenlik Okulu (Entomoloji Atölyesi, Bilişim Atölyesi Gökbilim Okulu (Astronomi ve Uzay Bilimleri) Dünyamızı Kim Sarsıyor? Jeofizik Mühendiliği Minik Dostların Böcekler (Bitki Koruma) Küçük Bahçevanlar(Bahçe Bitkileri) Toprak Bilim Okulu (Toprak) Su Okulu ve Mavi Gezegen (Biyoloji /Hidrobiyoloji) Bandırma Onyediy Eylöl Üniversitesi Mblock İle Mbot Dokuz Eylöl Üniversitesi Deçem Ortaokul Matematik Olimpiyatı Stop- Motion Animasyon Film Atölyesi Ege Üniversitesi Akıl ve Zeka Oyunları Kodlama Öğreniyorum Eğlenceli Matematik Oyunlarla Bilgisayarsız Kodluyorum Bilgisayarda Çizim Oyunu Oynuyorum Stop Motion Animasyon Film Atölyesi Lego Boost İle Robotumu Tasarlıyorum Çilekten DNA Eldesi Astronomide Stem Uygulamaları Ondokuz Mayıs Üniversitesi- Robotik Kodlama Eğitimi Astronomi ve Uzay Bilimi İstanbul Aydın Üniversitesi-Matematik Atölyesi Akıl- Zekâ Oyunları İstanbul Aydın Üniversitesi Beyin ve İnsan Anatomisi İstanbul Üniversitesi Bitkilerin Gizemli Dünyası Minik Mucitler İş Başında Matematikle Zihnimizi Geliştirelim Adli Tıp Astronomi ve Uzay Bilimleri Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi-Robotik Kodlama Matematik Oyunları Fen Deneyleri Maltepe Üniversitesi Akıl Oyunları Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Artık Ben De Kodlama Yapabiliyorum Örüntü Oluştur Sinop Üniversitesi Çocuk Üniversitesinde Bilim Eğlencelidir II Ortaokul Öğrencileri için STEM Eğlencelidir	41
2.Çevre okuryazarlığı	Altınbaş Üniversitesi -Doğa ve Çevre Bilinci Okulu Sürdürülebilir Dünya Okulu Kısa Film ve Animasyon Bandırma Onyediy Eylöl Üniversitesi Yenilenebilir Enerji	3
3. Değişim ve sürekliliği algılama	Altınbaş Üniversitesi -Çocuk Gözünden Büyük Şehir İstanbul Ege Üniversitesi Toprak Hayattır-	2
4.Dijital okuryazarlık	İstanbul Üniversitesi Web Sitesi Geliştirme Bilgisayar Programlıyorum Kastomonu Üniversitesi 3 Boyutlu Oyuncak Tasarımı Ve 3 Boyutlu Yazıcı İle Üretim: 9-12 Yaş Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Gerçekliğin Ötesinden Bakmak: Sanal Gerçeklik!	4

5.Eleştirel düşünme	İstanbul Üniversitesi Film Eleştirisi Karatay Üniversitesi Filmlerin Pedagojik İncelemesi Semineri Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yaratıcı Yazma-Eleştirel Düşünme	3
6. Empati	Karatay Üniversitesi Farklı Bakış Açlarıyla Eğitim Günleri Etkinliği	1
7.Finansal okuryazarlık	İstanbul Üniversitesi Çocuklar ve Finansal Okuryazarlık	1
8. Girişimcilik	Maltepe Üniversitesi-Girişimcilik Okulu (5. – 8. Sınıflar İçin)	1
9. Gözlem	Harran Üniversitesi -İnsansız Hava Aracı Gözlemi Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Doğa-Kültürel Geziler Karatay Üniversitesi Tabiat Değerler Okuluna Teknik Gezi Harran Üniversitesi 12-14 Yaş Arası Öğrencilere Kazı Yapma Çalışması Tarihi Yerlere Gezi Kastomonu Üniversitesi Gökyüzünü Keşfediyoruz Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Gökyüzünü Keşfet Van Yüzüncü Yıl ÜniversitesiDoğa Okulu	7
10.Harita okuryazarlığı	Muğla Sıtkı Koçman ÜniversitesiGeometrik Şekillerle İle Alan Ölçümü,	1
11.Hukuk okuryazarlığı	Altınbaş Üniversitesi, Demokrasi, Birey Olma Özgürlüğü ve Farklılıklara Saygı, Gençlerle Hukuk: Demokrasi Nedir, Nasıl Sağlanır? Ankara Üniversitesi İnsan Hakları Tiyatrosu (Siyasal Bilgiler/ Uluslararası İlişkiler), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Mülteci Çocuk Olarak Haklarım Var! Projesi	3
12. İletişim	Altınbaş Üniversitesi İyi Arkadaşlık ve Akran Etkileşimi Atölyesi, Sosyal Uyum Atölyesi, Duygularla İletişim Atölyesi, Çatışmadan da Çözebiliriz	4
13. İş birliği	Ege Üniversitesi Yardımsever Kuklalar “Çocuk Eğitiminde Sektörler Arası İş birliği” Konulu Seminerler	2
14. Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme	Altınbaş Üniversitesi -Diyalog Müzesi ile Farkındalık Atölyesi Çalışması	1
15. Kanıt kullanma	İstanbul Aydın Üniversitesi Adli Kimya	1
16. Karar verme	Altınbaş Üniversitesi -Kendi Hikâyeni Kendin Yarat ve Canlandır Büyüyünce Ne Olacağım? Harran Üniversitesi Nasıl Karar Veririz İstanbul Aydın Üniversitesi Go ve Satranç	3
17. Konum analizi	Altınbaş Üniversitesi -Mimarlık Okulu Ege Üniversitesi-Oyunlarla Uzayı Öğreniyorum Ondokuz Mayıs Üniversitesi Oryantrink	3
18.Medya okuryazarlığı	Altınbaş Üniversitesi İnternet ve Sosyal Medya Araçlarının Etkin ve Güvenli Kullanımı İstanbul Üniversitesi -Yeni Medya Okuryazarlığı	3
19. Mekânı algılama	Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Astronomi ve Uzay Bilimleri Harran Üniversitesi 12-14 Yaş Arası Öğrencilere Kazı Yapma Çalışması Tarihi Yerlere Gezi Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Geometrik Şekillerle İle Alan Ölçümü,	3
20. Öz denetim	İstanbul Aydın Üniversitesi Bilinçaltına Yolculuk; Meditasyon Yaşam Koçluğu ve Farkındalık Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Üçüncü Ebeveyn; Teknoloji	3
21. Politik okuryazarlık	Ege Üniversitesi- Politik Okuryazar Vatandaş Olacağım	1
22. Problem çözme	Maltepe Üniversitesi- Duygusal ve Sosyal Beceri Eğitimi Programı (1.4. Sın.) - Liderlik (5.-8. Sın.).	2
23. Sosyal katılım	Aksaray Üniversitesi Drama Uygulamaları Çalıştayı Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Sosyal, Sportif Kültürel Gezi	14

	Ege Üniversitesi Egeçem Çocuk Şenliği Harran Çocuk Üniversitesi "Cake Art Show 2018" Etkinliği Harran Çocuk Üniversitesi Geleneksel Çocuk Oyunları Şenliği Etkinliği Karataş Üniversitesi -Meddah Etkinliği Dünya Çocuk Günü Defilesi Masal Anlatıcılığı ve Bebek Yapımı Kutlu Doğum Haftası Etkinliği 23 Nisan Çocuk Şöleni Etkinliği Mersin Üniversitesi -Uluslararası Mersin Bilim Şenliği I Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Geleneksel Oyun, Sinema Gösterimi Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Nevü Çocuk Üniversitesi Çocuk Tiyatro Gösterisi	
24. Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama	İstanbul Üniversitesi Matematik İle Geometrinin Gizli Dünyası	1
25. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma	Altınbaş Üniversitesi-“Sonunu Sen Çiz”: Yaratıcı Düşünme ve Öykü Oluşturma, Çocuktan Al Haberi, İstanbul Aydın Üniversitesi Yaratıcı Yazarlık İstanbul Aydın Üniversitesi Yaratıcı Yazarlık Ve Mitoloji İstanbul Üniversitesi Kişisel Gelişim ve Kendini İfade Etme Maltepe Üniversitesi -Yaratıcı Yazarlık Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Hikaye Yazma Eğitimi	7
26. Yenilikçi düşünme	İstanbul Aydın Üniversitesi Düşünme Becerileri Düşünme Becerileri Programı Maltepe Üniversitesi Yaratıcı Düşünme Programı	3
27. Zaman ve kronolojiyi algılama	Altınbaş Üniversitesi -Zaman Yolcuları: Geçmişe Misafir Olmak İstanbul'da Zaman Yolculuğu, Harran Üniversitesi. Öğrencileri Ören Yerinde Kazı Yaptı. Arkeolojiyi Öğreniyorum, Yaşadığım Kenti Keşfediyorum... İstanbul Aydın Üniversitesi Arkeoloji Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Arkeolojik Çalışmalar	7
Toplam		121

Tabloda Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezi faaliyetlerinin Sosyal Bilgiler Öğretim Programı temel becerilerine göre dağılımı görülmektedir. Tablo 2 incelendiğinde çocuk eğitimi, uygulama ve araştırma merkezi faaliyetlerinin beceri alanlarına göre dağılımında araştırma becerisi f=41, sosyal katılım f=14, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, zaman ve kronolojiyi algılama ve gözlem f=7, dijital okuryazarlık ve iletişim f=4, çevre okuryazarlığı, eleştirel düşünme, hukuk okuryazarlığı, karar verme, konum analizi, medya okuryazarlığı, mekânı algılama, öz denetim ve yenilikçi düşünme f=3, değişim ve sürekliliği algılama, iş birliği, problem çözme f=2, empati, finansal okuryazarlık, girişimcilik, harita okuryazarlığı, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, kanıt kullanma, politik okuryazarlık, tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama f=1 olduğu görülmektedir.

Tartışma

Beceri eğitimi ve kazanımı her geçen gün önem kazanmaktadır. Beceriler iç içe geçmiştir ve bir birleriyle iletişime geçtikçe ve etkileşim arttıkça davranışa yansımaktadır. Gelişimine devam eden bireyler bu noktada yetişkinlerden destek almak durumundadırlar (Aslan, 2020). Bu bağlamda sadece örgün eğitim çerçevesinde değil farklı eğitim alanlarında da çocuklarda farklı aktivitelerle beceriyi desteklemek önem arz etmektedir. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezleri etkinlikleri Milli Eğitimin müfredat programını destekler niteliktedir. Çalışmada uluslararası platformdaki adı ile Çocuk Üniversiteleri faaliyetleri incelendiğinde

etkinliklerin en çok sırasıyla araştırma, sosyal katılım, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, zaman ve kronolojiyi algılama ve gözlem yapma becerisini desteklediği görülmüştür.

Yeniay Üsküplü, (2019) çocuk üniversiteleri ile ilgili yaptığı çalışmada; çocuk üniversitelerinin temel konular, bilişim – teknoloji becerileri, bilişsel beceriler ve sosyal duygusal gelişim / yaşam becerileri olmak üzere farklı beceri grubuna programlarında yer verdiğini belirterek bu programların süresi ve üniversitenin koşulları dahilinde her beceri grubunun alt becerilerinden bir kısmını öğrencilere kazandırma hedefi bulunduğunu belirtmiştir. Buna göre çocuk üniversitesi faaliyetlerinin sosyal bilgiler programındaki beceri ve değerleri desteklediği ifade edilebilir. Bilimin sanat ve spor etkinlikleriyle desteklenmesi öğrencinin farklı dallarda kendilerinden beklenen becerileri kazanması çocukların duygularını anlamalarına ve sevgilerini ifade etmelerine yardımcı olmaktadır (Eş ve Öztürk Geren, 2014).

Dworsky,e göre (2015) çocuk üniversiteleri örgün olan veya olmayan toplumdaki farklı kurumları birleştiren bir projedir. Bu proje kapsamında geleceğin büyükleri olan çocukların akademik becerilerinin yanı sıra eleştirel düşünebilen bireyler olarak da gelişmeleri desteklenebilmektedir. Böylece çocuk üniversitesinde eğitim almış bireyler geleceğin küresel vatandaşları olmaya adaydır. Yükseköğretim kurumlarının üçüncü misyonu olan kamu hizmeti sunma (topluma hizmet uygulamaları) çerçevesinde çocuk üniversitelerinin rolü nü değerlendiren Gündel (2022) araştırmasında çocukların erken yaşta üniversiteyle tanışmaları ve bilimsel bilgi üretme süreçlerini yerinde, uygulamalarla tanımaları akademik başarıları kadar akademik benlik algılarını da geliştireceğine vurgu yaparak geleneksel ders işleyişinin dışında okul dışı zaman ve ortamlarda öğrenmenin eğlenceli doğasını keşfedilmesine vurgu yapmıştır. Böylece çocuklar ve onların ilişkide olduğu aileleri bilimsel kültürle tanışmanın yanı sıra yirmi birinci yüzyıl becerilerine sahip bireyler olma konusunda yol alabileceklerdir.

Beceri eğitimi için dünyada ve Türkiyede farklı eğitim programları oluşturulmuştur. Dünyada Ready to Learn, Strong Start Pre-K, I Can Problem Solve, Promoting Alternativ Thinking Strategies bunlardan bazılarıdır (Whitcomb ve Parisi Damico, 2013). Türkiye’de ise 5-6 yaş grubu aile katımlı sosyalleşme programı, aile katımlı sosyal beceri eğitimi programı, bilişsel davranışçı yaklaşımla bütünleştirilmiş sosyal beceri eğitim programı, oyun temelli sosyal beceri eğitim programı vb. programlar ile normal gelişim gösteren ve gelişimsel gereksinimleri olan çocukların sosyal becerilerini geliştirmeye katkı sunması amaçlanmıştır. Çocuk üniversitelerinin spor, sanat ve bilim etkinlikleri yolu ile farklı yaş gruplarında olan, farklı kültürden gelen ve farklı gelişim gösteren çocukları ortak bir alanda buluşturması onların akademik, sosyal ve yaşamla ilgili becerilerine katkı sunmaktadır. Araştırmada yapılan incelemede Türkiye’deki Çocuk Üniversitelerinin etkinliklerinin çocuklarda sosyal katılımı sıklıkla desteklemesi bunu doğrular niteliktedir.

Viyana Çocuk Üniversitesi “Üniversitenin altını üstüne getiriyoruz” sloganıyla çocuklardaki merak duygusunun kritik düşünmeyi getirdiği, üniversitenin bölümlerini çocuklara küçük yaşta tanıttığı, birlikte yaşamın mutluluğunu paylaşarak küresel vatandaş olabilmeye vurgu yaparak çocuklardaki sosyal ve akademik beceriyi geliştirmeye katkı sağlamaktadır (<https://kinderuni.at/>). Bu bağlamda Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezleri hem yurtdışındaki uygulamalarıyla hem de Türkiye’deki uygulamalarıyla MEB programında yer alan temel becerileri desteklediği söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Çalışmada Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin yapmış oldukları faaliyetlerin sosyal bilgiler dersi öğretim programı temel becerileri destekleyen yönlerinin bulunması amaçlanmaktadır. Bu amaç çerçevesinde Türkiye’deki mevcut Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin 2015- 2020 yılları arası yapmış oldukları faaliyetlerinin dökümü oluşturulup merkezlerin faaliyetleri sosyal bilgiler dersi öğretim programı temel beceriler kapsamında incelenip değerlendirilmiştir.

Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin faaliyetleri sosyal bilgiler dersi öğretim programı temel becerilerinden en çok araştırma becerisini desteklediği bunu sırasıyla sosyal katılım, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, zaman ve kronolojiyi algılama ve gözlem olduğu görülmektedir. Sinop Üniversitesi Çocuk Eğitimi Araştırma ve Uygulama Merkezi TÜBİTAK tarafından 4005 Yenilikçi Eğitim Uygulamaları programı kapsamında desteklenen FeTeMM Eğitim Yaklaşımı ile gözlem yapma ve araştırma becerisine katkı sağlamıştır. Dijital okuryazarlık ve iletişim, çevre okuryazarlığı, eleştirel düşünme, hukuk okuryazarlığı, karar verme, konum analizi, medya okuryazarlığı, mekânı algılama, öz denetim ve yenilikçi düşünme, değişim ve sürekliliği algılama, iş birliği, problem çözme becerisi ise daha sınırlı desteklenirken empati, finansal

okuryazarlık, girişimcilik, harita okuryazarlığı, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, kanıt kullanma, politik okuryazarlık, tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama en az desteklenen beceriler olmuştur. Araştırma becerisini destekleyen etkinliklerin özellikle gökbilim, uzay, STEM uygulamaları, bitki tür ve bakımları DNA gibi konu başlıklarından oluştuğu görülmektedir. Araştırma becerisinden sonra en çok desteklenen becerinin sosyal katılım olduğu belirlenmiştir. Özellikle çocuk üniversitelerinin bilim şenlikleri, tiyatro çalışmaları, geleneksel çocuk oyunları şenliği etkinliği, sinema gösterimi vb etkinlikler sosyal katılım becerisinin desteklenmesinde rol oynamıştır. Gözlem yapma temel becerisi de etkinlikler yoluyla sıklıkla desteklenen becerilerden olmuştur. İnsansız hava aracı gözlemi, doğa-kültürel geziler, teknik geziler, kazı yapma çalışması, tarihi yerlere gezi ve gökyüzü gözlemleri sosyal bilgiler programındaki gözlem becerisini desteklemektedir. Zaman kavramı çocuklarda en geç algılanan kavramlardandır. Zaman ve kronolojiyi algılama becerisi çocuk üniversitelerinin düzenlediği geçmişe misafir olmak, İstanbul'da zaman yolculuğu, ören yerinde kazı yapma, arkeolojiyi öğreniyorum, yaşadığım kenti keşfediyorum gibi etkinliklerle desteklenmiştir. Ege üniversitesinin politik okuryazar vatandaş olacağım etkinliği birebir politik okuryazarlık becerisini kazandırmaya yönelik bir etkinlik olmuştur. Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama becerisini ise matematik ve geometri alanında hazırlanan etkinlikler desteklemiştir. Karatay Üniversitesinin Farklı Bakış Açılıyla Eğitim Günleri Etkinliği empati becerisine yönelik hazırlanan tek etkinlik olmuştur. Maltepe Üniversitesinin etkinliği olan Girişimcilik Okulu girişimcilik becerisini doğrudan destekleyen sınırlı etkinliklerdendir. Demokrasi, Birey Olma Özgürlüğü ve Farklılıklara Saygı, Gençlerle Hukuk: Demokrasi Nedir, Nasıl Sağlanır? İnsan Hakları Tiyatrosu ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinin Mülteci Çocuk Olarak Haklarım Var! Projesi hukuk okuryazarlığı becerisini desteklemektedir.

Araştırmada her etkinlik bir beceriyi destekleyecek şekilde bulgularda yer verilmiştir. Sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan temel beceriler olan araştırma, çevre okuryazarlığı, değişim ve sürekliliği algılama, dijital okuryazarlık, eleştirel düşünme, empati, finansal okuryazarlık, girişimcilik, gözlem, harita okuryazarlığı, hukuk okuryazarlığı, iletişim, iş birliği, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, kanıt kullanma, karar verme, konum analizi, medya okuryazarlığı, mekânı algılama, öz denetim, politik okuryazarlık, problem çözme, sosyal katılım, tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, yenilikçi düşünme, zaman ve kronolojiyi algılama becerilerinin doğrudan ve dolaylı olarak Çocuk Eğitimi, Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin yapmış oldukları faaliyetlerin sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan temel becerileri desteklediği söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak şu öneriler getirilebilir:

- Üniversite ile Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler İl müdürlükleriyle çocuk üniversitelerinin faaliyetleri ile ilgili protokol oluşturulup ortak çalışmalar yürütülebilir.
- Çeşitli projelerle Çocuk Üniversitesi faaliyetleri desteklenerek örgün eğitimin örgün olmayan tabanda da desteklenmesi sağlanabilir.
- Çocuk Üniversitelerinde Empati, finansal okuryazarlık, girişimcilik, harita okuryazarlığı, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, kanıt kullanma, politik okuryazarlık, tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama becerilerine yönelik etkinliklere daha fazla yer verilebilir.

Kaynakça

- Aksaray Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (20.05.2024). <https://cocukmerkezi.aksaray.edu.tr/>
- Altınbaş Üniversitesi. (10.06.2020). <http://www.altinbas.edu.tr/tr/bilgi-merkezi/cocuk-universitesi>
- Anadolu Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (20.05.2024). <https://www.anadolu.edu.tr/arastirma/merkezler/cocuk-egitimi-uygulama-ve-arastirma-merkezi>.
- Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma Uygulama Merkezi (10.06.2020). <http://comucem.comu.edu.tr/>
- Aslan D. (2020). *Erken Çocuklukta Sosyal Beceri Eğitimi*. Cesur, E., Köksal Akyol, A. Erken Çocuklukta Sosyal Becerilerin Gelişimi (1. Baskı). Ankara

- Atatürk Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (20.05.2024). <https://birimler.atauni.edu.tr/cocuk-ve-bilim-egitimi-uygulama-ve-arastirma-merkezi/>
- Bacanlı H. (2021). *Sosyal beceri eğitimi* (10. Baskı). Pegem Akademi.
- Bandırma On yedi Eylül Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (10.06.2020). <https://cocuk.bandirma.edu.tr/>
- Bartın Üniversitesi, Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (13.05.2020). <https://bucem.bartın.edu.tr/>
- CU Trust, (2020). <https://www.avivacommunityfund.co.uk/childrens-university-online>
- Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. <https://comucem.comu.edu.tr/>
- Dokuz Eylül Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (10.06.2020). <http://decem.deu.edu.tr/>
- Dworsky, C. (2015). Çocuk üniversitesi nedir? Aysin Kaplan Sayı, Zuhal Topçu, T.Gizem Medet ve Çiğdem Özdemir (Ed.) Avrupa’da ve Türkiye’de Çocuk Üniversiteleri Raporu içinde (ss. 15-17). İstanbul Aydın Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayını.
- Dworsky, C., Gary, C., Iber, K., Vesela, T. (2010). “The Consortium”, The EUCU.NET White Book – A Reference Guide on Children’s Universities, Vienna University Children’s Office, Austria
- Ege Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (13.05.2020). <https://egecem.ege.edu.tr/>
- Eş, H., & Öztürk Geren, N. (2014). Öğrenci ve Velilerin Çocuk Üniversitesi Algısı. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2014(3), 94-105.
- Gust S., Hanushek E. A., Woessmann L. (2014). Global universal basic skills: Current deficits and implications for world development. *Journal of Development Economics*, Volume 166, 2024, 103205, ISSN 0304-3878, <https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2023.103205>.
- Günder, E., E. (2022). Yükseköğretim kurumlarının üçüncü misyonu açısından çocuk üniversitelerinin rolü, *Toplum Bilimleri Dergisi*, 16(33), 237-250. <https://toplumbilimleri.com/?mod=tammetin&makaleadi=&key=66397>
- Harran Üniversitesi . Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (13.06.2020). <http://cocukuniversitesi.harran.edu.tr/>
- Hinkley, T., Brown, H. Carson, V. Teychenne, M. (2018). Cross sectional associations of screen time and outdoor play with social skills in preschool children. 4;13(4): 0193700. doi: 10.1371/journal.pone.0193700. e-Koleksiyon 2018.PMID: 29617366
- İnönü Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (20.05.2024). <https://www.inonu.edu.tr/?search=cocuk-universitesi>
- İstanbul Aydın Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (13.06.2020). <https://www.aydin.edu.tr/tr-tr/arastirma/arastirmamerkezleri/cocuk>
- İstanbul Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (13.05.2020). <https://cocukuniversitesi.istanbul.edu.tr/tr/>
- Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (13.05.2020). <http://ceuam.ksu.edu.tr/>
- Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (13.05.2020). <https://www.kmu.edu.tr/Cocukuniversitesi>
- Karatay Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (13.05.2020). <https://karcem.karatay.edu.tr/>
- Kastamonu Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (13.05.2020). <http://cocuk.kastamonu.edu.tr>
- Kırıkkale Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (20.05.2024). <https://ceaum.kku.edu.tr/Idari/Sayfa/IdariPersonel>

- Kinderuni (2024). <https://kinderuni.at/>
- Maltepe Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (13.05.2020).
<https://www.maltepe.edu.tr/cocukuniversitesi/>
- Mersin Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (13.05.2020).
<http://www.mersin.edu.tr/akademik/cocuk-egitimi-uygulama-ve-arastirma-merkezi>
- Milli Eğitim Bakanlığı (2019). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı. Ankara
- Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (13.05.2020).
<http://mucem.mu.edu.tr/>
- Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (13.05.2020).
<https://cocuk.nevsehir.edu.tr/tr>
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (13.05.2020).
<https://cocukuniversitesi.omu.edu.tr/Tr>
- Sinop Üniversitesi (20.05.2024). <https://sucu.sinop.edu.tr/faaliyet-raporlari/>
- Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (10.06.2020).
<https://cocuk.gop.edu.tr/Default.aspx?d=tr-TR>
- Tuşar H., Sooraksa N. (2023). Global employability skills in the 21st century workplace: A semi-systematic literature review. *Heliyon*, Volume 9, Issue 11, November 202. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e2102>
- Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi. (10.06.2020).
<https://www.yyu.edu.tr/Birimler/963>
- Whitcomb S. A., Parisi Damico D. M. (2013). Merrell's Strong Start—Pre-K A Social & Emotional Learning Curriculum. Paul H. Brookes Publishing. USA
- Wikipedia (4.07.2024). <https://tr.wikipedia.org/wiki/E%C4%9Fitim>
- Yeniay Üsküplü, Z. D. (2019). *Eğitim Sosyolojisi Açısından 21. Yüzyıl Becerileri Türkiye’de Çocuk Üniversiteleri Modeli* (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Doktora Tezi).
- Yıldırım, A. Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (7. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9.baskı). Seçkin Yayınevi.

EXTENDED SUMMARY

It is a situation accepted by everyone that education should be at a young age. Universities, which are the center of science, have undertaken this task, and "Child Education, Application and Research Centers" have been born by combining early education and the effect of universities on the dissemination of scientific ideas. There are different practices at the university regarding these research centers. While some universities determine their field of activity in family, school and child programs, some universities provide only child-centered education. In general, children's application and research centers aim to develop life skills such as the solution of scientific thoughts, critical thinking, problem solving, awakening curiosity, questioning, being creative and so on. It enables children to discover the fun and interesting aspects of science and art and their little curiosity. During this process, participating in various demonstration activities under the guidance of academics at the university can help children in their professional registration and self-discovery journey in later life.

This study is a descriptive research that examines the activities of child education application and research centers from research centers within universities. Document review includes the analysis of written materials containing information about the phenomenon or cases targeted to be investigated. The data collected by the document analysis method was revealed by content analysis, which can be described as a text analysis technique. For this purpose, the web page of "Child Education, Application and Research Centers", one of the research centers on the university's website, was accessed and the universities that are currently active and on their activities page were listed.

In the research, Child Education, Application and Research Centers of private and state universities in Turkey constituted the population of the study, and the sample of universities that are currently active and share their activities on the web between 2015 and 2020. Child Education, Application and Research Centers of a total of 19 universities, four (4) of which are private universities and fifteen (15) of which are state universities, constituted the study group of the research. The activities carried out by these centers between 2015 and 2020 have been documented by listing them on their website. The twenty-seven skill areas of the Child Education, Application and Research Center activities, which were documented as the basic skills of the Social Studies curriculum, were listed separately and the activities carried out were included in the skill area they fell into. Activities are not recorded in a second skill area written into the closest skill area. This process was carried out by an expert other than the researcher. The same codes were taken and evaluation was made on different codes.

It is seen that the activities of Child Education, Application and Research Centers support research skills the most among the basic skills of the social studies curriculum, followed by social participation, correct, beautiful and effective use of Turkish, perception of time and chronology and observation. While digital literacy and communication, environmental literacy, critical thinking, legal literacy, decision making, location analysis, media literacy, perception of space, self-control and innovative thinking, perception of change and continuity, cooperation and problem solving skills are supported to a lesser extent, empathy, financial literacy, entrepreneurship, map literacy, recognizing stereotypes and prejudice, using evidence, political literacy, drawing and interpreting tables, graphs and diagrams were the least supported skills. It is seen that activities that support research skills consist of topics such as astronomy, space, STEM applications, plant species and care, DNA. It was determined that the most supported skill after research skill was social participation. Especially science festivals of children's universities, theater activities, traditional children's games festival events, cinema screenings, etc. have played a role in supporting social participation skills. The basic skill of observation has also been one of the skills frequently supported through activities. Unmanned aerial vehicle observation, nature-cultural trips, technical trips, excavation work, trips to historical places and sky observations support the observation skills in the social studies program. The concept of time is one of the slowest concepts perceived in children. The ability to perceive time and chronology was supported by activities organized by children's universities, such as being a guest in the past, time travel in Istanbul, excavating in ruins, learning archeology, and exploring the city I live in. Ege University's "I will become a politically literate citizen" event was an event aimed at providing political literacy skills. Activities prepared in the field of mathematics and geometry supported the ability to draw and interpret tables, graphs and diagrams. Karatay University's Education Days with Different Perspectives Event was the only event prepared for

empathy skills. Entrepreneurship School, an activity of Maltepe University, is one of the limited activities that directly support entrepreneurial skills. Democracy, Freedom of Individuality and Respect for Differences, Law with Young People: What is Democracy and How is it Achieved? Human Rights Theater and Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, I Have Rights as a Refugee Child! The project supports legal literacy skills.

In the research, findings were included in a way that each activity supported a skill. The basic skills included in the social studies course curriculum are research, environmental literacy, perception of change and continuity, digital literacy, critical thinking, empathy, financial literacy, entrepreneurship, observation, map literacy, legal literacy, communication, cooperation, stereotypes and recognizing bias, using evidence, decision making, location analysis, media literacy, perception of space, self-control, political literacy, problem solving, social participation, drawing tables, graphs and diagrams, and It can be said that the skills of interpretation, using Turkish correctly, beautifully and effectively, innovative thinking, perceiving time and chronology, directly and indirectly support the basic skills included in the social studies course curriculum through the activities carried out by the Child Education, Application and Research Centers.